

«Vær tro til prøvens
siste slutning.
Livskronen vinnes ei
ved prutning.»

Ibsen

Nr. 3 - 1984 - 33. årgang
Løssalg kr. 5,-

ET 100-ÅRS MINNE:

Riksrettsdommen i 1884

RIKSRETTENS DOM I 1884 falt mere enn et år før Ibsens Norges-besøk, men revnen som dommen hadde slått i vårt samfunn, var ennå ikke begynt å utfylles. Man sto ennå lenge på hver sin side av kløften og tilropte hinnannen de forsmeligste skjellsord. Våre politiske formalister kunne ikke, ville ikke, få inn i sitt hode at en folke-dom er en høyere instans enn en fagmessig grunnlovsfortolking.

Riksrettens avgjørelse føltes som den dypeste krenkelse av deres rettsfølelse, et skjendig maktovergrep av en pøbelaktig og ryggeløs majoritet. Alle stemte for det gamle ministeriums domsfellelse var kjeltringer, folkebedragere, menedere. Men heller ikke fra den annen side ble der spart på ammunisjonen, og hatet forplantet seg fra de agerende gjennom den frådende presse ut til hele befolkningen som ved massesuggesjon ble tvunget til å ta parti, slik at de skikkeligste og fredeligste mennesker sto overfor hinannen i knyttenevet raseri. Gamle vennskapsforbindelser ble oppløst, familier splittet i fiendtlige leirer, et hvert sosialt samkvem mellom motstanderne var en utenkelighet.

Disse politiske motsetninger ble i høy grad skjerpet ved de brudd som skjedde på nær sagt alle åndsområder: Våre malere kom i skarevis hjem fra utlandet og utfordret opinionen ved sin nonchalante og hånlige omtale av gamle anerkjente kunstnere, og forarget våre kritikere ved utfordrende farver som ennå ikke var innlemmet i deres kritiske ABC. Dikterne avkastet all blueferdighet, foraktet enhver romantisk besmykkelse av den grumme virkelighet og såret på det dypeste alle vedtatte skjønnehetsbegreper. Kirke og kristendom og den alminnelige borgerlige moral ble hånet, selve det grunnlag på hvilket stat og samfunn hadde hvilt vaklet, og skikkelige folk var i høyeste grad oppskremt av frykt for den oppløsning vi utvilsomt gikk i møte. I den alminnelige bevissthet ble alle vederstyggeligheter blandet sammen og påklistret venstre-navnet.

En venstremann var ikke bare bare en tilhenger av den ugudelige riksrettsdom, men tillike naturalist, materialist, kristendomsfornekter og moralsk anarkist... Akkurat som i forfallstiden etter 2. verdenskrig, akkurat som NU!

Fra Wilhelm Dybwads bok:

«BOKHANDLER JACOB DYBWAD»:

«Gamle konservative familiefedre hadde det ikke godt i Norge under den store politiske oppvask i 80-90-årene. Det var en omveltningens tid med bitter kamp i det offentlige liv og med ufred og splid i hjemmene. Venstrepartiet førte sin nasjonale frigjøringskamp igjennom til seier med alle midler, tross høyres forbitrede motstand. De radikale førere ble forfulgt som folkefiender. Bjørnson, denne herligste høvding i Norden, ungdommens ildnende fører, Norges ypperste taler ble hatet med blindt raseri. De unge flokket seg under hans talerstol, de gamle ville ikke høre ham for ikke å bli revet med av hans mandige veltalenhet. De var vant til å ha rett, og til å la sine egne rettskafne gamlinger styre land og rike. «Rett» og «Sannhet» var enkle, sikre begreper, med et innhold som var fastslått og uforanderlig gjeldende for alle tider og både retten og sannheten var høyres nedarvede særerie. Statsrådene satt på det urokkelige, selvom de hadde nær sagt hele Stortinget mot seg. Men så kom Riksretten og feide dem ned av taburettene, dømte dem til embeds fortapelse som de var forbrytere. Der fantes altså en rett over statsrådene også, skriver forfatteren, Jacobs «fortapte sønn».

«Vi hadde en konge, men han satt borte i Stockholm og sa nei til det som Stortinget bestemte, hvis det ikke passet for Sverige og svenskene. — Det er noen her i landet, som er større enn kongen! proklamerte Bjørnson, — det er folket selv — Kongen skal være folkets tjener!

— Men dette er jo opprør! ropte høyre.

— Ja, visst pokker var det opprør. Kamp for retten og sannheten... (Her må det innskytes at forfatteren, Wilhelm, som den skarpe leser forlengst vil ha forstått, var en fanatisk venstremann, i likhet med sin bror Bertram, og forfatteren erkjenner da også at «det var bitert for gamle bokhandleren å se to av sine sønner på venstres valgmannsliste». Red. anm.)

Men så har forfatteren denne merkelige påstand:

«Politikk ligger ikke for Dybwad'ene. De interesserer seg ikke for det, duger visst ikke til det heller. De er ikke strebere. Men dengang politikken i Norge var en eneste reisning og kamp for landets frihet og selvstendighet, med klare linjer og store mål:

rent flagg, egne konsulere, egne sendemenn, om det skulle sprengte unionen, da falt det lett for ungdommen å velge, da sluttet de seg begeistret til 'opprørerne'».

Fortsatt: «Riksrettsdommen i 1884 mot den Selmerske regjering ble av 'alle hederlige og rettskafne borgere', det vil si av alle høyrefolk, stemplet som et opprørende brudd på lov og rett».

(Forfatteren og hans bror Bertram, disse fortapelsens sikre bytte, måtte sikkert gå stille i dørene hos sin fader Jacob dengang, for ikke å påføre ham apopleksi av forargelse.) Det heter nemlig:

«Jacob Dybwad skrev den 28. februar 1889 til sin gudsønn Søren Dietrichson, som bodde i Spania: — I gaar faldt Rigsrettsdommen, den lød på Embedsfortabelse og omkostninger cirka 18 600 Kroner. Det er vistnok den største Skjendsel, der er overgaaet vort kjære, fattige Fædreneland. Dommens følger er uoverskuelige, da man ser Dj...s Magt er stor. Norges lykkeligste Periode har faaet sit Naadestød. (Dengang hadde Norge dannede mennesker. Derfor ville ikke en fin personlighet som Jacob Dybwad ta ordet 'Djevelen' i sin penn. Red. anm.)

Og pressen raste. «Landets første og edleste menn var dømt som forbrydere. Retten var trådt under føtter. Venstrepartiet hadde misbrukt sitt overveldende flertall i tinget til å styrte landets grunnhederlige, ubestikkelige regjering. Fedrelandet ville gå til grunne. Ragnarok var nær».

Dette var stemningen og tonen i høyrepresen, og i alle konservative hjem i Norge.

«Riksrettens president, Jacob Otto Lange, var en fetter av far, sønn av Asker-presten Alexander Lange, som var bror av Jacob Dybwads mor. Den fryktløse og rettsindige riksretts-president ble strengt bedømt og hårdt behandlet av sine konservative slektninger. De ville ikke hilse på ham, «ikke ta hatten av for en så grov rettsfornekter», langt mindre omgås med en sånn rabulist».

(Vel, nu vet vi jo alle at familien og gamle, gode venner alltid er de verste i slike situasjoner, mens gamle, gode uvenner er de mest fordragelige. Red. anm.)

Og forfatteren tillater seg da også «å grøsse over all den blinde urettferdighet som følger av politisk fanatisme».

Norsk front søster som eneste kvinne i Jugoslavisk konsentrasjonsleir

NÅR KOMMER BOKEN OM RØDE KORS-SØSTRENE ?

«I en krok av jesuit-kasernen hang et lite norsk flagg. Under det lå en ung, meget søt, nordisk pike og halvsov.

— Er De norsk, spurte jeg.

— Ja, svarte hun og reiste seg, børstet støvet av kjolen og smilte spørrende. Da jeg hadde fortalt at jeg var svensk, berettet hun om sine eventyr. Hun hadde som sykepleierske fulgt det norske frivilligkorpset som Quisling sendte ut i krigen. Nordmennene var billig kanonføde i Tyskland. De frivillige ble satt inn i de hardeste kampene ved østfronten og til slutt ble avdelingen tilintetgjort i Jugoslavia. Der var hun blitt tatt til fange av Tito-partisaner, som hadde funnet stort behag i hennes lyse hud og blonde hår.

Til slutt ble hun som eneste kvinne sperret inne sammen med tusen fanger i en konsentrasjonsleir. Da hadde hun bare på seg en bysteholder og et par lyseblå bukser, «men jeg ble ikke voldtatt en eneste gang på seks uker», fortalte hun og nikket som om hun mente: «Belive it or not». Alle fangene hadde nemlig vært så halvdøde av sult at de ikke engang hadde orket å se på henne, skjønt hun hele tiden bare sov på marken uten så meget som et teppe over seg. Til slutt var hun blitt utløst av Internasjonale Røde Kors som hadde skaffet henne en hvit lægekittel å skjule sin nakenhet med. Etterhvert var hun så havnet i jesuit-kasernen i Klagenfurth, hvor hun i sine lyseblå

bukser vel ennå holder til i ruinen, hvis hun ikke er sultet ihjel. Jeg så minst 20 av hennes kvinnelige landsmenn som hadde trodd på Quisling.

Dette skriver Kuylenstierna Andrassy i sin bok, «Pustaen brenner», som kom ut like etter siste verdenskrig.

Det er en kjensgjerning at vi har få kilder å øse av når det gjelder norske Røde Kors-søstres opplevelser under siste verdenskrig. Fortsatt etterlyser vi boken som kan fortelle oss om deres innsats for venn og fiende, og deres skjebner ved krigens slutt.

Vi er ikke i tvil om at boken vil få mange lesere.

Også vår redaksjon ønsker beretninger fra norske front søstre. Hva Kuylenstierna Andrassy skriver i «Pustaen brenner», er f.eks. nytt for mange av oss.

Heller ikke var det mange som visste om tragedien ved Wien den 10. september 1944, der syv norske Røde Kors-søstre ble drept under et terrorangrep mot sykehuset, der de var stasjonert. Etter vårt oppslag i august ifjor, er det opplyst at det var et amerikansk terrorangrep og at de døde, ble gravlagt i Wien den 21. september.

Under sørgehøytideligheten ble det bl.a. lagt ned kranser av øverste leder for det tyske Røde Kors, fra den skandinaviske klubb i Wien og fra NS-gruppen i Wien.

Som før nevnt ligger de i Blokk 6, rekke 16. (Til høyre.)

Panikkdagen

Hvorfor brøt det ut panikk i Oslo den 10. april 1940? Hvorfor dro storparten av byens innbyggere bort mellom klokken 11 og 12 den dagen? Dette er et av krigens mysterier som er like uoppklart i dag som den gang.

Den vanlige forklaringen da var at engelskmennene skulle bombe byen, men ingen har siden kunnet oppspore hvor ryktet kom fra.

Flere nordmenn mener at de har forklaringen.

De hevder at de den 10. april mellom kl. 10 og 11 hørte direkte på Sveriges radio, og at en «opphisset svensk røst for-

talte at den britiske krigsminister hadde sendt den tyske overkommando et ultimatum om at tyske styrker måtte trekkes ut av Oslo innen klokka 12, hvis ikke vil da byen bli angrepet av det britiske flyvåpen».

En av de som lyttet på radioen, var daværende stasjonsmester Helge Langjord på Rånåsfoss, som var overbevist om at han hørte dette, og at forklaringen til panikken må ligge i denne meldingen.

Saken er imidlertid at den britiske krigsminister ikke har sendt et slikt ultimatum, og Sveriges (Forts. side 3)

Stemmer dette?

Nedenstående ble meg meddelt for mange år tilbake:

Biskop Berggrav fløy i februar 1940 til London for å øve sin innflytelse for å fjerne krigsfaren. Han hadde flere samtaler med lord Halifax.

Ved sin tilbakekomst til Oslo sammenkalte han i sitt hjem omkring 50 av våre biskoper og teologiske professorer til et møte.

Møtet ble holdt i 2. etasje, og der ble servert kaffe, kaker og gode sigarer.

Berggrav ga under møtet en detaljert utredning fra sine sammenkomster med Halifax og meddelte bl. a. følgende til de tilstedeværende, - etter å ha appellert til deres diskresjon: «Lord Halifax gjorde meg uttrykkelig oppmerksom på, at England i tilfelle krig med Tyskland, ville foreta en invasjon i Norge og gjøre landet til en krigsskueplass».

(Til dette føyer jeg videre i mine notater.)

«Dette viser at England var oppmerksom på det samme som Tyskland: Det gjaldt å komme først til Norge, som lå i brennpunktet.»

Det er karakteristisk at min forsvarer under «landssvikeropp-gjøret» bestemt frarådet meg å benytte momentet i retten.

Kal., 5000 Bergen

Vår forstands opprør

Med alle våre følelser liker vi englenderne. Selv liker jeg deres takt og deres humor, jeg liker deres litteratur — særlig fra 1840 og ut århundret — og jeg liker deres barberblad.

Men jeg har alltid spurt meg selv: Hvorfor ser vi så opp til dem, vårt land som forfekter alle demokratiske ideer og Vox Populi til overmål. For hele Englands fargerike historie vil vel neppe noen påstå er bygd på demokratiets prinsipper?

Det skulle vel ikke være noe av husmannsguttens beundring for de praktfulle rytterskarer som rir gjennom kornakeren og tramper den ned, eller den ullstrømpe novicegysende beundring for den silkeklede kurtisane?

Vår forstand gjør så ofte opprør mot vårt hjerte.

Det er kanskje det som gjør livet så interessant?

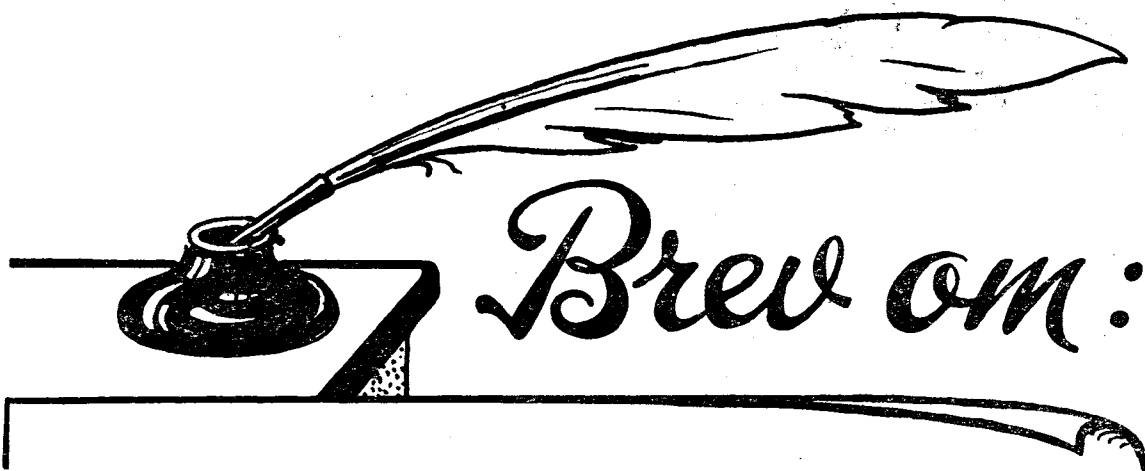
Vald., 1069 Oslo 10

(Annonse)

Kjæte kvinne,

Grei, frisk, sunn, sporty kar, passert 50, alm. bra utseende, nytt hus, velordnet økonomi, søker deg, flytbar, slank og omgjengelig kvinne over 35, gjerne barn.

Bill. mrk. «Valdres»

Retten fant det bevist, men hvordan?

Den 20. september 1946 la aktor ned følgende påstand. Tiltalte dømmes til tvangsarbeide i 2 år, tap av rettighetene 1 og 2 etter landsvikanordningens paragraf II i 10 år.

Retten fant det bevist at jeg — visste — Norge var i krig med Tyskland etter den 10. juni 1940.

Under saksbehandlingen spurte aktor. Kjente De til at det var krig mellom Norge og Tyskland da De meldte Dem frivillig på tysk side. Aktor spurte også om jeg kjente til at Kongen var reist til England.

Jeg svarte som sant var. Jeg kjente til at Kongen og regjeringen var reist til England, men jeg kjente ikke til at Norge og Tyskland var i krig etter 10. juni 1940.

Det jeg kjente til. Det var at den 8. mai 1945 kapitulerte den tyske befelshaber General Bøhme overfor sin beseirer den britiske General Thorne. I det øyeblikk opphørte Reichskommissariatet Norwegen formelt å fungere og å eksistere.

Jeg kjente også til: Norge ble okkupert av dels Britiske-Amerikanske styrker, med norske krigsfrivillige, dels av Sovjetstyrker, også de med en del krigsfrivillige.

Trygve Lie, som ble det reorganiserte Kongerike Norges første utenriksminister, skriver i boka si, *HJEMOVER*, side 222.

Jeg måtte rømme byen min

Under krigen satt jeg i tysk konsentrasjonsleir, etter at jeg i 1941 hadde delt ut anti-nazistisk propaganda til tyske soldater.

Min beste venn var i samme leir, men døde av lungebetennelse kort tid før løslatelse.

Da jeg etter krigen kom hjem til byen min, kunne jeg trøste folk, og særlig familien til min avdøde venn, med at han hadde fått beste behandling i leiren, eget værelse i sykebarakken og stadig tilsyn av lege.

Dette skulle jeg ikke ha sagt.

«General Sir Andrew Thorne hadde på Kongen's ankomstdag den 7. juni 1945 meddelt på vegne av de Britisk-Amerikanske operasjonsstyrker at den militære situasjon — NÅ — gjorde det mulig å overføre hele siviladministrasjonen i Norge til den NORSKE REGJERING.»

I og med denne formelle meddelelse var Kongeriket Norge i dette øyeblikk igjen en statsdannelse, hvor landets lover gjaldt.

I mellomtiden (10. juni 1940 til 7. juni 1945) kunne det vel ikke ha eksistert noen statsdannelse KONGERIKET NORGE?

Jeg ble den 20. september 1946 dømt som FORRÆDER. Jeg i likhet med tusener av andre nordmenn viet våre unge liv i kamp mot det vi den gang trodde truet vår heim og selvstendighet, og ikke minst den vesterlandske kultur, og var ikke i tvil om at krigen mellom Norge og Tyskland var avsluttet den 10. juni 1940.

Derfor fant jeg det helt uforståelig, når retten fant det bevist at jeg visste Norge var i krig med Tyskland etter 10. juni 1940, og ble dømt som forræder mot en statsdannelse jeg ikke visste eksisterte, men hadde vært villig til å ofre alt for, for at den skulle oppstå igjen. *Hilsen Edm.*

Jeg ble beskyldt for unasjonal tale, ja, jeg måtte ta meg i vare, så jeg ikke «kom opp til de andre». I uker ble jeg mobbet. Faktisk måtte jeg reise fra byen min på grunn av hva jeg hadde sagt.

Jeg forsto ingen ting, jeg ville jo bare trøste de hjemmeverende, at den syke ikke hadde lidt slik de forestilte seg det.

Senere er det gått opp for meg at fangen skulle ha lidt, hatt det jævlige med tortur og steinarbeide mellom febertoktene. Byen min hadde ikke så meget å fare med fra krigen, ingen smertelige opplevelser, at den hadde råd til å tape legenden om hva fangen hadde gjennomgått i konsentrasjonsleiren. Slik var det.

P. M. H., 4950 Risør

Slike bøter setter vi pris på

«Det ble dessverre ikke mulig å komme til INO's julemøte i Oslo den 2. desember. For ikke å møte har jeg idømt meg selv en bot, stor kr. 200,-, som blir sendt FOLK OG LAND en av de nærmeste dager.»

D., Arendal

Vi ville jo helst ha sett deg, da, men takker for boten, som du sikkert vedtok med glede. Vi sees på årsmøtet i mai. Red.

Dette var hyggelig

«En tysk statsborger konsulterte meg i går, visstnok etter Deres henvisning. Da jeg ba om kr. 100,- for konferansen syntes han det var billig og skrev samtidig ut en sjekk på samme beløp til FOLK OG LAND.

Jeg videresender den herved.

Overveldet av denne gavmildhet sender jeg Dem samtidig for egen regning den sjekken jeg selv fikk.

Jeg er ganske imponert over at dere i avisen har holdt det gående i alle år. Og nå er den bedre enn før.»

A., 0158 Oslo 1

Også vi er overveldet.

Red.

Noe til kar

«Det er sent, men ikke for sent å takke for Adolf Hoel's bok som jeg fikk til jul.

Jeg takker samtidig for at jeg har fått tilsendt FOLK OG LAND. Det har jeg satt stor pris på. Jeg har vært dårlig i lang tid, så jeg har ikke kommet meg til å sende penger for bladet, men jeg håper å få gjort det snart. Jeg er nå over 90 år, så det tar sin tid å få gjort opp for seg. Når FOLK OG LAND er lest har jeg sørget for å få det puttet i en aller annen postkasse.

De nye generasjoner har godt av å lese det.»

THOMAS, Oslo 3

Slik skal det være. Du er en av de gamle, gode gutta. Vi ønsker deg alt godt. Red.

Trofast leser

«Jeg beklager meget at jeg må si opp Deres meget gode avis. Saken er at jeg nå nesten ikke kan lese lenger. Jeg er over 86 år, har fått flekker på netthinne, dessverre.

Min mann døde for 7 år siden og vi har holdt avisen hele tiden, og vi har gledet oss hver gang den kom.

Jeg har alltid vært glad i å lese, men nå er det slutt. Dette er den tredje avisen jeg sier opp.

Det blir radioen jeg får trøste meg med.

Vil hermed få takke hjertelig for alt godt lesestoff vi har fått gjennom Deres avis, og ønsker at den vil fortsette å utkomme, slik at flest mulig får vite sannheten.»

AA., 3626 Rollag

Du er en hederskvinne. Takk for troskap mot avisen. Vi ønsker deg alt godt i fremtiden.

Red.

Er ikke verden merkelig og rar?

Nå har en Vest-Tysk admiral tiltrådt Kolsås (NATO-hovedkvarteret i Bærum) som en av sjefene! Han er stabssjef for marineanliggender ved NATO's nordkommando. Og skal etter en tid ennå ett skritt oppover på kommandostigen.

For en 37-38 år siden hadde vi en annen tysk admiral her i landet, admiral Bøhme, som hadde sitt hovedkvarter på Lillehammer, hvorfra han kunne gi signalet til den endelige sluttstrid, med omlag 400 000 tropper og «Festung Norwegen» innlagt, og dessuten forsyninger for minst fire måneder! Han gjorde det bare ikke, til tross for Terbovens sterke påtrykk.

Har noen i dette landet noen gang for alvor tenkt på hvilke lidelser vi ble spart for? Enhver vet jo hvor bittert det er å tape, og i særdeleshet å måtte strekke våpen overfor en overmakt. I admiral Bøhmes situasjon kunne det nok være fristende å by på «frisk» motstand i en tre-fire vårmåneder, og kanskje oppnå en anderledes fred enn den som ble de øvrige tyskere til del. Det er vel uten tvil denne tyske admiralen's skyld at hele det norske folk, uansett innstilling, kunne feire krigsslutt i mai-dagene 1945. Skjønt, for alle ble ikke de dagene akkurat noen feststund, det skal være visst! Jeg ser det ikke for umulig, at den gruppe som ble den senere pariaen i dette samfunnet, hadde «noen» som gikk i forbønn hos admiral Bøhme. Om det skulle finnes belegg for en slik anta-

(Forts. side 5)

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Redaktør: Kåre Haugerud. (Treffes kun etter avtale.)

POSTADRESSE: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1 - Tlf.: (02) 19 06 71 (Tlf.svarer)

Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo:

Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14 og onsdag kl. 17—20.

Abonnement: Pr. år kr. 80,-. I omslag kr. 100,-. Utlandet + kr. 10,-.

Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Utgiver: A/S Historisk Forlag

Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a., pr. spalte m.

Minstepris kr. 50,-

Trykk: Viking Boktrykkeri A.s

«Retten finner at tiltalte måtte være klar over . . . »

Spørsmålet om Norge var i krig med Tyskland etter den 10. juni 1940 stilles fortsatt i dagspressen.

VI, og mange med oss, svarer NEI på spørsmålet.

Noen sier TJA.

Andre sier JA.

Allerede i 1949 sendte vår redaksjonssekretær spørsmålet inn til FORSVARSDEPARTEMENTETS KRIGSHISTORISKE AVDELING, og den 7. september samme år fikk han følgende svar, undertegnet Johannes Schiøtz:

«Det reiste spørsmål er av så utpreget juridisk og folkerettslig natur at den krigshistoriske avdeling ikke anser seg kompetent til å uttale seg om det.»

Vår redaksjonssekretær har oppbevart sine domspapirer, hvor det heter:

«Retten finner at tiltalte måtte være klar over at Norge var i krig med Tyskland også etter 10. juni 1940 . . . »

Det samme står i domspapirene til de aller fleste «landssvikere» fra den gang.

Også i domspapirene til den unge frontkjemperen som tar spørsmålet opp i et leserinnlegg på side 2 i dette nummer. Et spørsmål som danner grunnlaget for hele rettsoppgjøret etter okkupasjonen.

Er det ikke utrolig at vi måtte være vitende, og klar over at Norge var i krig med Tyskland etter 10. juni 1940, mens Forsvarsdepartementet anså spørsmålet «av så utpreget juridisk og folkerettslig natur», at det ikke kunne uttale seg om det.

Er det noen som vil fortelle oss hvorfor VI måtte være bedre kompetente i denne sak, enn de lærde herrer i Forsvarsdepartementet?

Pornokrati

Pornokrati — det kan vi jo kalle det partistyre som vil ha frie kjønnslige forbindelser og som hylder mykleriske publikasjoner for å styrke en manglende litterær kulturbevissthet.

Da Myklesaken pågikk for mange år tilbake var den tidligere kringkastingssjef Torolf Elster vitne.

Under sitt vitnemål sa han at Mykles bok var «et ledd i den alminnelige frigjøringskamp som arbeiderbevegelsen har tatt opp».

Er det en slik frigjøringskamp Unni Rustad har gitt seg ut på, der hun samler overfylte hus på sine pornoshow, og nesten daglig bryter norsk lov? Særlig ille er det at mindreårige barn får adgang til hennes illeluktende forestillinger, som går under dekke av «kampen mot pornografi». Kanskje Leif Hagen vil ungå «lovens lange arm», hvis han i fremtiden følger Unni Rustads metoder?

(Annonse)

Hytte ved sjøen

Tidl. Obersturmführer og kp. sjef fra Narvafronten, H. N. Sødahl, — som har vært så uheldig å miste begge bena (lårampulert) — søker om å få leie en hytte e. l. ved sjøen, helst i juni eller juli måned, for 3 pers. (Min. kone, ufør, meg selv og en tidl. frontoffiser som vil hjelpe meg under hele oppholdet.) Leie som gjelder og går.

Hvis noen kan hjelpe, vennligst send tilbud til Folk og Land.

Bill. mrk. «Hytte ved sjøen»

Vårt verk lever videre

Det er kanskje naturlig at noen av våre lesere identifiserer alt innhold i FOLK OG LAND som redaksjonens produkter og for-gripelige mening. Sannheten er jo imidlertid den at vår avis, som alltid tidligere, også står som formidler av lesernes egne meninger, som de gjerne vil bringe frem. Og det er så visst ikke meninger som vår redaksjon alltid er enige i.

Og så blir vi da angrepet fra alle kanter, — ikke minst fra egne kretser.

Da hverken vår kritiske eller humoristiske sans er mindre utviklet enn leserens har vi selvfølgelig et åpent øye for den psykologiske svakhet som kan forekomme i meget av det stoff som serveres. Vi kan komme opp i en fraseologi som er oss verdensfremmed, og hvor vi med resignasjon avventer kommende dagers post fra våre anonyme venner. Vi har nemlig fått slik trening i den slags reaksjoner, at vi på forhånd kan peke ut de linjer eller den artikkel som vil øke postens omfang dagene etter utgivelsen av FOLK OG LAND.

Det er imidlertid verd å legge merke til at blant den anonyme post vi får er det også kloke og saklige innlegg, som viser oss hvor skoen særlig trykker. Og en stor del av brevene fra motstandere beviser at det er vilje og trang til forståelse av vår kamp for å få frem sannheten i norsk okkupasjonshistorie.

Det er enkelte blant oss tidligere medlemmer av Nasjonal Samling som med marmor i blikket løper rundt og sier: «Jeg er fortsatt idealist, men det er tull å kjempe fortsatt. Tiden selv vil gi oss rett».

Man markerer ikke sin idealisme på den måten.

Det er godtkjøpsnakk å si at rettferdigheten alltid seier.

Historien viser som regel noe annet. Og det hender også at Vår Herre's oppfatning av tingene ikke alltid henger sammen med våre. Vi kan jo spørre oss selv hvordan kommunistene i Sovjet har kunnet sitte med makten i alle disse år. Hvorfor skal det lykkes dem gang på gang å døde land etter land. Eller er det kanskje rettferdighetens seire? Nei, den som er sterkest vinner!

Ved nøktern og sunn vurdering har vi rett til å håpe på, og tro på, at tiden gir oss sannheten. Fordi vi ønsker det av hele vår indre kraft, fordi det gjelder vår slekt og er avgjørende for hver enkelt av oss.

Sannheten, — seieren, — den ligger imidlertid i selve vår overbevisning. *Idealismen i selve vårt arbeid.* Den utgjør en del av vårt liv. Hva enten vi dør i en grøftkant eller ligger på lit de parade så er det idealismen gjennom vårt arbeide som skal reise muselet over vårt liv.

Mange av oss har sikkert lest Willy Carsaris kjente bok: «Skip uten havn», som handler om

flamlendernes kamp for å hevde sin kultur og sine tradisjoner like overfor vallonene. Flamlenderne utgjør som kjent den germanske del av Belgias befolkning, mens vallonene er franskeslektede.

I århundrer har flamlenderne kjempet forbitret for å holde liv i sin nasjonale bevissthet. Alltid har det i Belgia stått kamp mellom flamlendere og vallonene.

Da tyskerne i 1914 besatte Belgia nyttet aktivistene innen flamlenderne anledningen til å få fremmet de kulturkrav som belgierne hadde nektet dem. De mente at når der f.eks. først var opprettet et flamsk universitet og flamske skoler ville en fredsslutning ikke ta det fra dem igjen, og de fikk rett. Da krigen sluttet kom hevnen i all sin velde. Flamlenderne ble fengslet i tusentall, og mange ble dømt til døden. *Men deres verk levde.* Bevegelsen hadde seiret tross krigens utfall. Tross de forbitrede valloners hevngjerrighet levde verket videre. Det var det store. Å lese Corsaris bok, som utkom lenge før siste verdenskrig, er som å lese om vår egen kamp her hjemme. Som en av aktivistene i boken sier:

«Vi har bygd meget i disse årene. Vi har bygd til tross for fordommer og baktalelser og alle de feil som vi har begått. Det kan ikke rives ned selv ved årelang terror. Terroren vil komme fra alle dem som ikke deltok i krigen, men som har tjent seg styrtrike på den. Den vil komme fra dem som ikke står på noen av sidene. Men det kommer flamlendere tilbake fra skyttergravene også . . . »

Også vårt verk lever videre.

Fedrelandet! Norge!

Uten større nød og savn berget vi det frelst gjennom uårene, slik at det uskadd kunne overleveres maktbaverne ved fredsslutningen. Nordmenn som kom hjem fra utlendigheten fant et folk som ernæringsmessig var i bedre stand enn det de forlot.

Veger og jernbaner var bygget, hus og gårder lå der vedlikeholdt og velstelte, gjelden var betalt og det var orden på landets økonomi. Hva mere: Jo, tross okkupasjonen og situasjonen den gang, ble det gjennomført pensjonsordninger og trygder folk idag gleder seg over, men som etterkrigstidens regjeringer har tatt æren for.

Av alt dette kan vi ha litt å lære.

Vi må få makt til å løfte oss selv opp, gjennom den indre kraftkilde som skapte vårt arbeid i samklang med så mange tusener andre.

Vi må få makt til å tro på vårt arbeide, og viljen til fortsatt liv. For kravene til oss er fortsatt store.

Ikke minst har vi forpliktelser overfor ungdommen. Våre barn og barnebarn og barnebarns barn.

Alle disse som fører sin egen stille kamp på skolen og i kameratflokkene, på jobb eller i sitt nyervervede hjem. Alle disse som ofte synes det er vanskelig å tale ut med foreldre, besteforeldre og oldeforeldre om alt som smerter, når der snakkes om okkupasjonstid og svik. De har krav på at hver og en av oss står kampen ut, for at vi kan gi dem noe tilbake. Og sannelig, sannelig gir vi dem noe når vi gjennom Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie makter å bringe frem sannheten om årene før, under og etter okkupasjonstiden.

Sannheten er det som rommer håpet i det arbeide vi driver.

Dette ord skal også lyse over inngangsportalen ved veis ende. For vi skal vite at friheten får vi ikke uten fred, og freden ikke uten frihet. Og ingen av delene uten sannhet.

Og sannheten er det som skal løfte oss frem.

Panikkdagen . . .

(Forts. fra side 1)

radio har heller ikke bragt en slik melding. Omfattende undersøkelser i Stockholm gjør at dette kan fastslås. Hvis den alarmerende melding er oppfanget i Oslo, må den altså være kommet fra en annen sender, som eventuelt kan ha utgitt seg for å være Sveriges radio.

De forskere som har arbeidet med krigens historie, har oppgitt å komme mysteriet noe nærmere.

Panikkdagen 10. april var for øvrig ikke et rent Oslo-fenomen. Også i andre byer, blant annet i Bergen og Stavanger, ble folk grepet av panikk og flyktet ut av byene av frykt for britiske angrep.

(Annonse)

Pent eksemplar av

«Russland og vi»

(1930) med dedikasjon av Vidkun Quisling selges høystbydende.

Bill mrk.

(Annonse)

«Min Kamp»

Av Adolf Hitler

Norsk Oversettelse. Selges rimelig.

B. M. «Rimelig»

Politikk og polemikk

Russerne kommer —

NÅR STEINØYGARD'ENE BLIR MANGE NOK . . .

Av Arne Heiberg

Jeg referer til avisens nr. 1 i år, side 2, hvor skjebnens ironi har sammenstilt mitt angrep på professor Johan Vogt's russiske blåøydhed med et innlegg fra en annen blåøyd — herr Olav Steinøygard . . .

Såvidt jeg personlig kan bedømme den historiske utvikling, er der bare *en eneste ting* som har hindret russerne i å underlegge seg den nordlige del av Norge: *Tilstrekkelig styrke* til å møte vestlige stormakters reaksjon.

Den russiske statsdannelse historie er, helt siden middelalderen, beskrevet med et eneste ord — nemlig ekspansjonstrang. — I 1500-1600 årene drev ekspansjonsdriften dem østover, over Kaukasus og Ural innover de Sibirske stepper, og deres vei helt mot Stillehavets kyster gikk over «likene» av stammesamfunn og løser samfunnsoppbygninger av mange folkeslag.

I takt med stadig nye under- tungne samfunns utlevering av menneskemateriell, dvs. soldatmateriell, økte deres trykk mot både syd og vest: Tsar Peter drømte om å erobre landene rundt Østersjøen og Svartehavet, tsar Alexander førte drømmen videre — og tsar Stalin tok over drømmene . . .

Russlands historie er historien om et robust og erobringslystent folk; et folk som i takt med sin voksende styrke utøvet et økende og konstant trykk mot sine omgivende naboer. — Russernes trykk ga seg utslag i de ustanselige kamper med det finsk-ugriske folkeslag om Øst-Karelen, med balterne, med polakkene, med østgermanerne, med svenskene — og med tyrkerne —, da tanken om Svartehavet som russisk innlandshav slo rot i de maktgale tsarers hjerner . . . Som kjent førte deres stormaktsvanvidd ved Svartehavet til den berømte «Krim-krigen», som førte Tyrkia/England/Frankrike sammen i et forbund, som til slutt også tilintetgjorde russerdrømmen om Østersjøen som deres private innlandshav.

For en tid. En stakket stund, i historisk sammenheng.

Russerne er et tålmodig folkferd. Drømmene lever videre, de har tid — og det kan se ut som tiden er på deres side.

Svartehavets nordkyster ble deres. Østkysten likeså. Vestkysten er deres — ved at Romania/Bulgaria er blitt vasallstater. — Bare et sterkt, uforsonlig Tyrkia i syd har hindret dem i å få oppfylt sitt ønske om kontroll av

innløpet til havet — det smale Bosporus-stredet . . . Her er stadig, frem til dagen idag, det samme bilde av trykk mot naboene — alt etter naboenes styrke. Behøver jeg nevne Afganistan — og den smale stripen som deretter skiller røde tsarer fra Det Indiske hav? — Hvor blåøyd kan egentlig en nordmann bli — som var medlem av et parti som sendte blomsten av sin ungdom til kamp, lemlestelse og død mot et folk hvis siste 3—400-årige historie er et eneste drama av blodig undertrykkelse av svake- re naboer?

Mennesker som professor Johan Vogt og Olav Steinøygard er ikke bare blåøyd, når de ser en uskyldig teddybamse i den grovbygde russiske svartbjørnen — de er farlige: Den dag de troskyldiges skare er blitt stor nok — den dag vil nok russerne komme . . . Slike landsmenn får meg til å tenke på en plakat, som vi i Stor-Oslo Gutte Hird klistret på veggene i 1944 — en plakat med Ola Nisselue som blikkfang og med teksten: «— Trekk luen godt nedover ørene — så hører du ikke kanontordenen i øst».

Russiske herskeres arv til etterfølgerne sine følger stadig samme uskrevne lov: Vi har tid. Til å vente på naboenes svake øyeblikk. På pokersjansen i sjakkspillet. — Slik som de f. eks. spilte ut en springer på Europa-brettet under krigen mellom Danmark/Norge og Sverige, krigen som endte med Carl den XII's fall i 1718: Samtidig som tsar Peter rykket inn i Finland, erobret Åland og herjet Sveriges Østersjøkyst med sin flåte — fremsatte han et listig forslag til den trengte dansk kongen: Han tilbød å skipe en russisk armé på 30 000 mann til København — som så skulle hjelpe danskene i en storstilet landgang i det svenske Skåne . . .

Danskene kunne jo i høyeste grad hatt bruk for en slik styrke, men luktet faren og takket nei: Man var slett ikke sikker på om man overhodet ville fått russerne ut av Danmark igjen — eller eventuelt ut av Skåne . . .

Et annet listig russerfremstøt mot vest kom fra den da herskende tsar omlag 100 år senere — i den fredskonferanse som innledet det berømte «svensk-russiske vennskapet» i første del av 1800-årene: Til gjengjeld for at Sverige aksepterte den russiske annekasjon av Finland og

(Forts. side 5)

Jeg vil bli fredssviker

Av Marna Pedersen

Det var mangt å lese i Nr. 1 1984 av «Folk og Land» om både rabulister, fredssvikere og nasjonale sosialister og ikke-sosialister. Olav Steinøygard ble så fornærmet at han ville skille lag. Derfor griper jeg nå til penen. Det ville være ille om alle rabulister, fredssvikere og sosialister skulle skille lag med avisen, så bare de med den rette høyrevri skulle bli tilbake.

Egentlig forundrer det meg litt å støte på slik hårsårhet blant oss «landssvikere». Førte års forfølgelse har i hvert fall gjort meg temmelig tykkhudet, så ingen dumhet lenger er i stand til å sære meg. Heller ikke går jeg rundt og drømmer om noen oppreisning. Hvor i all verden skal den komme fra?

For egen del er jeg stolt av min landssvikdom, og jeg trenger ingen oppreisning. I godt historisk selskap er jeg også. For bare å nevne et par eksempler så ble både Kristus og Sokrates henrettet av datidens jøssinger for gudsbespottelse og landssvik. Når jeg ennå lever og er i stand til å skrive dette, skyldes det ene og alene at min historiske innsats ikke har vært av samme format. Ellers ville jeg selvfølgelig ha vært død nå.

Dessverre deler jeg ikke Olav Steinøygards optimistiske syn på sovjets ufarlighet. Tvert imot kunne jeg ha ønsket meg en mer fredselkende nabo. Og jeg kan ikke annet skjønne enn at hvis russerne ikke skulle komme, så måtte det tilskrives Vår Herres uendelige nåde mot en nasjon så tåpelig at den ikke egentlig kan holdes tilregnelig.

Kampen mot bolsjevismen ble ført under den annen verdenskrig. Den tapte vi. Bolsjevismen vant. De forførte jøssingene med Kirken i spissen, jublet og takket sin gud. Faren var over. Norsk ungdom skulle ikke lenger risikere å bli oppdratt i samsvar med norske tradisjoner og belemret med kristendommens grunnverdier. Jeg antar det bare er et spørsmål om tid før Europa for alvor kommer under sovjets overhøyhet. Og det ikke bare på grunn av militær underlegenhet. Europa er idag så demoralisert, så mentalt og fysisk sykt at hvis det ikke kommer en virkelig åndelig vekkelse, er det ikke lenger liv laga. Heldigvis finnes det visse tegn i tiden, en viss selvoppholdelsesdrift å spore. Men ennå har den ikke klart å snu strømmen.

Hva så hvis, når russerne kommer? Ja, *da* vil utvilsomt O. S. få rett. Da får vi 9. april

om igjen. Og hva da? For min del akter jeg å bli fredssviker. Så nå vet overvåkningspolitiet hvor det skal ha følehornene ute Dessverre har jeg ikke telefon. så jeg kan ikke avlyttes. Heller ikke er jeg, som de store jøssing-idealistene, til salgs for hverken penger, sex, vodka eller spill. Det lille jeg tipper er ikke mer enn at jeg godt kan klare å betale det selv. Så det vil praktisk talt være umulig for overvåkningen å finne ut av denne fredens trussel hvis jeg ikke på denne måten hadde avslørt meg selv. Jeg gjør det fordi jeg, imotsetning til så mange gode nordmenn, har sans for fair play. Og jeg synes ikke det ville være pent å leke katt og mus med overvåkningspolitiet vårt uten at jeg gav dem en liten sjanse. Tenk bare på at det tok dem syv år å avsløre Treholt enda de visste på forhånd *hvor* de skulle lete. Nei i min ungdom var det andre boller da. Da avslørte de 100 000 «landssvikere» bare på et par år. Nå bruker de syv år bare på én. Og han må jo nesten ansees som helt ufarlig. Var ikke nasist engang Nærmest idealist. Penger, sex og vodka, har da lenge vært høyverdige idealer i vårt samfunn. Ikke rart at politiet lenge var på villspor, selv om spionen i alle disse årene pleiet en helt åpenlys omgang med KGB-agenter både ut og hjemme. Kanskje dette bare er vanlig praksis innen statsadministrasjonen? Hva vet jeg. På skolen var Treholt en dyktig og avholdt lærer (særlig blant jentene), kan vi lese, som fikk unge øyne til å stråle når han berettet om sin beundring for Sovjet og sin rent ut sagt seksuelle hengivenhet for Øst-Europa. Tenk hva alle vi som deltok i kampen mot bolsjevismen kunne ha vært spart for, hvis vi hadde hatt slike lærere og forbilder i vår grønne ungdom. Med hensyn til overvåkningspolitiet bør vi ikke kreve det umulige heller. De kunne umulig hatt kapasitet til å overvåke *både* spioner og germanske drømme-arméer. Så det var bare rett og rimelig at de lot spionasje være spionasje og heller konsentrerte seg om justismordet på Espen Lund. Det viser at de har sans for tradisjon. På den annen side, en slik katt er det ikke morsomt å leke med hvis musa sier «Pip, pip, her er jeg» en gang i mellom.

Det er forresten interessant å lese om all den tillit dette jøssing-samfunnet har til slike typer som Arne Treholt. Til gjengjeld har det aldri hatt den ringeste

tillit til min ringe person. Da jeg i sin tid ville bli lærerinne, kunne jeg ikke bli det, fordi samfunnet da næret en inderlig frykt for hva de uskyldige små kunne bli utsatt for. Ikke vet jeg hva de var redd for. At jeg skulle lære bort den lille multiplikasjonstabellen kanskje, eller alfabetet. Den slags er ikke lenger «in» i norske folkeskoler. Til gjengjeld er de svært avanserte på det mer kulturelle plan. Det finnes ikke det skolebarn lenger som ikke er vel bevandret i alle slags seksuelle avvik, og som ikke vet at dette ikke har noe med usedelighet å gjøre, men er aksepterte livsholdninger på linje med den mer gammeldagse heterosexualiteten. Denne kan ikke helt avskaffes ennå, før vi har fått mer fart på fremmedinnvandringen. Ellers ville jo landet bli avfolket. Og lærerne ville ikke hatt noen å forføre.

Kirken er også blitt svært modernisert, Helge Hognestad-striden til tross. Børre Knudsen mistet kappe og krage før Hognestad. Og nåde de prester som idag skulle driste seg til å mane noen onde ånder ut av det norske folk. Der er Kirkens lærde skjønt enige. Det skulle forresten bare mangle, så mange år som det har tatt dem å få drevet dem inn.

Så et lite ord til alle dere som har det så travelt med å forsikre at NS' sosialisme ikke hadde noe med marxisme å gjøre. Er det egentlig noen som har hevdet det da? Jeg tror det er liten fare for misforståelse her. Kanskje det er mer på sin plass å minne om at vi faktisk førte en to-fronts-krig. Det er en del som synes å ha glemt det. Innbiller de seg kanskje at de samme kapitalistene som gjorde felles front med Stalin, og som nå fører vårt folk ut i åndelig ruin og økonmisk kaos med arbeidsløshet og alles kamp mot alle, har omvendt seg, og vil komme oss til hjelp mot den fienden de nå har pusset på oss, noe mer denne kommende 9. april enn den forrige? I så fall: Sov godt og drøm behagelig — så lenge lykken varer.

Jeg kan ikke innse annet enn at vi får innta den samme holdning nå som kommunistene gjorde den 9. april 1940, da de sa: «La oss bare ligge lavt i terrenget. Dette er ikke vår krig. Det er stormaktenes innbyrdes oppgjør.» Det er nemlig just hva det er.

De virkelig jævlige blant oss

(Forts. side 5.)

— EN NORSK, NY OG SANN SOSIALISME —

Øistein Sørensen:
FRA MARX TIL
QUISLING
Aventura Forlag 1983

feller henter han stoff fra sine kilder og sammenfatter med sine egne ord uten at dette angis, men det fører neppe til misforståelser.

Et sitat fortjener å bli gjengitt i sin helhet. Det er hentet fra boken «Den norske nasjonalsosialismen», som Sørensen betegner som et standardverk:

«Hva var så NS?

Et herskeredskap for de mest «sjåvinistiske, mest terroristiske deler av finans- og industriborgerskapet», som lederen av Den Kommunistiske Internasjonale, Georgij Dimitrov uttrykte det? En middelklasse- og bondereaksjon utløst av Arbeiderpartiets nye maktstilling — og redselen for de røde? En utkantreaksjon på konsentrasjon, kulturell utjamning, fjern forvaltning i en krisetid, industrialisering og anonymisering? Noe av alt.»

Om dette sier Sørensen at det sammenfatter historieforskningens synspunkter på en utmerket måte. Han har utvilsomt rett. Særlig om historieforskning skrives i gåseøyne. Hadde emnet vært et annet ville sitatet antagelig havnet i Dusteforbundet.

Som innfallspott til sin bok har Sørensen valgt å følge fem fremstående pionerer fra den marxistiske arbeiderbevegelse på deres vei frem til NS, eller tilnærming til NS.

Stoffet burde være interessant for alle som fulgte NS. Det er antagelig nytt og ukjent for de fleste. Det leder samtidig fram til spørsmålet om den sosialistiske målsetting for NS.

At Quisling på et tidspunkt da NS nærmest lå i dvale, og hvor det var sparsomt med menneskelige og økonomiske ressurser, ikke så noen grunn til å ofre tid og krefter på en diskusjon om bruken av ordet sosialisme er vel lett forståelig. Noen finner ordet positivt ladet, andre negativt. Den borgerlige og marxistiske fellesfront mot NS utnyttet til fulle kortslutningen fra nasjonal sosialisme = tysk nasjonalsosialisme til nazisme. Med slik ordakrobatikk kan man vel også få SV til å havne i nazismen.

Quisling hadde for lengst innsett at det drev mot en ny verdenskrig og at Norge strategisk sett var uhyggelig utsatt.

Han satte all kraft inn på kravene om styrking av forsvaret og

oppbygging av en troverdig nøytralitetspolitikk som kunne hindre at landet drev inn i katastrofen.

Partipolitikerne skjelte til velgermassen og lot humla suse, selv etter at storkrigen var et faktum.

NS-programmet stod fast fra stiftelse til undergang. Derfra er overskriften til denne artikkel hentet. Ordene var fremhevet med fet skrift. Så får man lete i programmet, Quislings ord i skrift og tale, samt andre utsagn fra NS-hold for å se om det finnes et sosialistisk innhold i bevegelsen.

Blant NS-folk var det neppe megen tvil. Dette var den sanne sosialisme i sterk motsetning til den falske, folkeforførende statskapitalisme. Man så ingen tilknytningspunkter.

Sørensen har hentet frem adskillig stoff om dette.

I et tilfelle henter Sørensen frem et sitat (Meyer?) som gir uttrykk for en så grotesk oppfatning at det må være lov å mene at noe slikt aldri er blitt hevdet fra ansvarlig NS-hold: Staten har «all rett på sin side mot det enkelte individ». Det er også vanskelig å forestille seg at Meyer skulle ha gitt uttrykk for at en slik rettsvilkårighet skulle kunne herske i et tilfredsstillende samfundssystem. Sørensen må nok dra lenger østpå med den der.

På et annet sted fremkommer Sørensen med et utsagn som virker løst fundert: «I den grad vi finner spor av antikapitalistisk språkbruk hos en mann som Vidkun Quisling, er det i sammenheng der han henvender seg til arbeiderne, — ikke når han holder taler til arbeidsgiverne». Holdt virkelig Quisling noen gang en tale til arbeidsgivere? Dette virker som et feilskjær og ikke som et forskningsresultat.

I sin bok «Russland og vi», i NS-programmet og i mange taler hevdet Quisling at liberal-kapitalismen og statskapitalismen var to alen av samme stykke, med det forbehold at den siste var farligere enn den første, og NS var motstander av begge. Mange andre fulgte opp dette standpunkt i skrift og tale.

NS ville skape solidaritet med samfund og arbeidsplass ved å fordele eiendomsretten i stedet for å avskaffe den eller endre den til statskapitalisme.

Dette var tanker som antagelig appellerte særlig til norske sinn. Dette fikk jeg ettertrykkelig demonstrert noen dager etter 9. april.

Som skogbrukspraktikant befant jeg meg i et skogsområde utenfor Oslo. Like i nærheten losset tyskerne krigsmateriell

BETENKT

Høyres talsmann i justiskomiteen, Georg Apenes, er sterkt betenkt over at Overvåkningspolitiet skal ha adgang til — gjennom å kopiere abonnementsarkiv — å kartlegge den overvåkedes kontaktnett og kommunikasjonslinjer.

Apenes nevner som eksempel at samtlige stortingsrepresentanter får tilsendt nazi-avisen Land og Folk. Dersom Overvåkningspolitiet skulle ransake redaksjonen i dette bladet og kopiere abonnementslistene for å kartlegge «kommunikasjonslinjer», ville samtlige 165 på Stortinget bli «avslørt».

Dersom avisen Klassekampen skulle ransakes og abonnementsarkivet her kopieres, ville det da bare være «kontakter» og kommunikasjonslinjer» man fant fram til?

— Jeg gjør vel ikke noe betenkt ved å abonnere på en avis. Jeg kan være forsker og derfor abonnent. Eller jeg kan være politisk motstander av avisens redaksjonelle linje, og likevel kan jeg vel være interessert i å lese den, sier Apenes.

Og hva med Gateavisa, spør han. Denne avisen har blant annet utmerket seg ved å være tilhenger av fri hasj. Skulle man da med hjemmel i lov om legemidler beslaglegge dens abonnementsarkiv?

— Jeg har følelsen av at man ikke beklager faktum, men at man i stedet beklager mangelen på formell hjemmel, sier Apenes.

«VG»

Er ikke verden ...

(Forts. fra side 2)

kelse, passer noe slikt — ikke ennå!! — inn i historieskrivernes mønster. Nei, det var nok gutta på skauen som vant krigen, og «knekte» Bøhme.

La meg avslutte med, at admiral Bøhme ble ikke vist noen takknemlighet, eller nåde, for sin i ytterste konsekvens: gode gjerning! Han ble satt i fengsel. Og to år etter krigens slutt, tok han sitt liv.

Oslo 6

NICO de MUUS

Jeg vil bli ...

(Forts. fra side 4)

kan da kanskje få anledning til å gjøre det samme, som så mange gode nordmenn før dem gjorde, sitte på gjerdet og vente til det blir klart hvem som vil vinne. Og så være med på moroa med å henge taperen etterpå. God fornøyelse. Men la oss i det minste vise hverandre toleranse før det smeller.

3074 Skoger, Marna Pedersen

Russerne ...

(Forts. side 4)

Åland, erklærte tsaren at han ville yte Sverige støtte dersom Sverige vendte seg mot vest og gikk mot Norge. — Et russisk armékorps skulle hjelpe svenskene med erobringen av Norge — som takk for Finland/Åland.

Russernes vei til «hjelpen» måtte utgå fra det nyeroobrede Finland og inn i Nord-Norge.

Lykkeligvis varte krigen Sverige/Norge bare et par måneder; så kort tid at russerne ikke rakk å sende inn sin hjelp. — Men hadde vi dengang fått dem inn, er det vel heller tvilsomt om vi nå hadd hatt en landsdel fylkene Troms og Finnmark.

Neida, herr Steinøygaard: «— Russarane har ikkje eingong sagt at dei ynskte isfrie hamner i Finnmark». Heller ikke har «dei krenkt våre grenser ein einaste gong». — For om lysten har vært sterk, har kjødet vært for skrøpelig ... Hittil.

For i bakgrunnen har hele tiden skyggen av de vestlige stormakter ruvet truende. Foreløpig har de nøyet seg med å krenke grensene til Finland og Sverige — med vold og stål og blod. — Og med nisseluen trukket godt nedover øynene også, har man vel lykkelig unngått å lese opplysningene fra KGB-generalen som deserterte til Vest for få år siden: Blant mange sensasjonelle avsløringer, kunne han fortelle at rasjoneringskort for Norge og Sverige allerede lå ferdig trykte og lagret i Sovjet-Samveldet ...

— Men «russarane har ikkje sagt noko».

2081 Eidsvoll, Arne Heiberg

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14, onsdag kl. 18—21.

Postadr.: POSTBOKS 924 SENTRUM, OSLO 1.

Kontoradr.: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

(Forts. side 6)

En «vennegave» til avisens drift

I alt 48 «vennegaver» denne gang, med et samlet beløp på kr. 6 112,—.

Hjertelig takk til glade givere.

La oss nå høre OGSÅ fra alle dere som ikke har sendt oss «vennegaver» tidligere. Vi trenger hver krone dere kan avse.

«VENNEGAVER»
fra «Folk og Land»s venner.

Takk for følgende bidrag:

A. A., Bostad 100,—	J. A. S., Stavanger 50,—	Th. H., Skien 100,—	M. O., Hæstadsvingen 70,—	H. A. A., Skatval 100,—
L. S., Guddal 70,—	A. A. H., Oslo 100,—	M. A., Ålesund 100,—	R. F., Asker 100,—	O. A. Levanger 120,—
E. H., Oslo 1 000,—	G. K., Oslo 100,—	T. F., Ulnes 100,—	K. B., Saltnes 100,—	L. H., Ål, Hallingdal 120,—
H. L., Skodje 100,—	E. F., Stavanger 50,—	I. R., Raudeberg 170,—	A. F., Oslo 100,—	K. J., Heggedal 80,—
O. Ø., Oslo 100,—	M. H., Skollenborg 100,—	J. B., Surnadal 200,—	L. S., Råkvåg 50,—	M. J., Molde 120,—
K. H., Bærum 100,—	I. S., Nore i Numedal 500,—	L. G., Sande 200,—	E. L., Oslo 200,—	A. V., Vadheim 120,—
E. F., Hamar 200,—	I. J., Horten 70,—	E. F., Kapp 120,—	K. B., Rasmussen 150,—	B. R., Revetal 50,—
		K. S., Prestfoss 50,—	R. S., Stavanger 70,—	T. J., Sande 120,—
		B. B., Porsgrunn 70,—	N. W., Veggja 100,—	A. S. N., Sverige 50,—
		C. J. Sarpsborg 100,—	S. D., Åmli 100,—	K. T., Tyskland 50,—
		N. O., Olum 100,—	M. A., Dovre 50,—	AVERTER I
		S. S., Evje 100,—	S. S., Oslo 50,—	FOLK og LAND

En norsk, ny og sann socialisme . . .

(Forts. fra side 5)

sisterende sosialismen» har utfoldet seg — da blir avstanden til det nasjonalsosialistiske venstre i Nasjonal Samling kanskje ikke fullt så stor.

Ikke minst av den grunn er det nødvendig for alle som regner seg som sosialister å rense sine idéer for alt grums.»

En nordmann hadde orkesterplass til den russiske revolusjon i dens 10 første år. Ingen annen nordmann forstod så meget av det som foregikk. Han startet med å gi revolusjonen sin tilslutning. Så renset han sin sosialisme for alt grums og sammenfattet de nye tanker i boken

«Russland og vi». Den inngår ikke i litteraturhenvisningen i Sørensen bok. Om det kan være til noen trøst for ham kan det sies at den heller ikke er nevnt i det foran omtalte «standardverk».

En fasinende tanke melder seg når man grubler over hvorledes Sørensen bok hadde sett ut, dersom han hadde utvidet sitt forskningsarbeide med en sjette person, og studert hans utvik-

ling fra Marx til Quisling, nemlig Vidkun Quisling selv. Antagelig hadde mange av de spørsmål man idag stiller seg under lesning av Sørensen bok stått i et klarere lys.

Boken har fått den mottakelse man kunne forvente.

På høyresiden er det begeistring. Der brukes den som racket for å plassere den varme NS-potet til venstre for venstre. Og venstresiden har hittil arbeidet

målbevisst for å sikre NS en plass til høyre for høyre. Dette tøvelte partipolitiske ping-pong spill vil vel fortsette til den ubønnhørlige historiske utvikling gir partipolitikerne annet å tenke på.

Historikeren Sørensen fortjener blomster for et anstendig arbeide. Så får han heller ile til nærmeste avlusningsanstalt fordi han har fått hederlige omtaler i Folk og Land. S. K.

MÅNEDENS «PERNILLE»:

Tap og vinning

Bak oss ligger vintersportslandet Norge's mange nederlag denne vinter. Syndebukker søkes innbefattet ski og utstyr. Det ser ut som vi ikke kan ta et nederlag, de andre må være de tapende slik at de får nederlandsproblematikken å hanskens med.

Men det må da alltid bli noen som taper, alle kan da ikke vinne, og en hærske av konkurrenter kan ikke få til dødt løp når til og med hundredels sekunder er inne i bildet.

Og så tillater jeg meg å hevde at det er like stort å tape som å vinne, at tapet har samme storhet i seg som seieren.

Musklene varierer fra menneske til menneske, hjerte-, lungekapasi-

tet og mye annet også. Og en hver yter da sitt beste i relasjon til hva en er i stand til. Altså er det en personlig seier bare det å komme i mål, selv om en kommer nederst på listen, ja, blir sist.

Det het i sin tid at det var viktigere å delta enn å vinne. Nå uttaler koryfeene at dersom de ikke tar førsteplassen, er det et nederlag for dem. Ved hver større idrettsbegivenhet har det måttet innføres dopingkontroll, for alle midler tas i bruk, også doping, for å kunne stå øverst på seierspallen og strekke armene i været.

Går vi til forretningslivet, ser det jevnt over ikke bedre ut. Også her blir konkurransen for å nå toppen stadig skjerpet. Overord-

nede stillinger forsøkes undergravet, bakvaskelser og baksnakkelser hører til dagens orden. Om vedkommende, hvis stilling en er på jakt etter, blir arbeidsløs, synes å være likegyldig for streberen.

Som bekjent kan ikke alle nå toppen. Det er alltid flest stener underst i en pyramide. Men det er disse som bærer pyramiden, nettopp fordi de er underst og nederst. Bare det å ha arbeide, må da være stort idag. Og det å utføre dette arbeide til andres og egen tilfredsstillelse må også være stort. Dessuten finnes det andre livsverdier enn titler og store gasjer. Selv er jeg lykkelig over å klare meg.

I det politiske liv synes å herske liknende tilstander. Kristiansen

måtte vike for Bondevik, Benkow for Norvik, nye tapere og vinnere på en annen scene.

Igjen hevder jeg at nederlaget er like stort som seieren, for tap er en ærlig sak. Forutsetningen er naturligvis at en ikke fortaper seg i tapet.

Og her kommer jeg inn på nok en kategori, som ble *stemplet* som tapere, de såkalte landssvikere. Med få unntagelser har de vendt nederlaget til seier for seg selv. Disse danner vel i første rekke grunnlaget for min tese om seier i tapet, dette forunderlige, ja, vidunderlige:

Fordømt, stemplet som Norges utskudd, landets berme, roten til alt ondt i fem krigsår og opphavet

til krigsårene, har de ikke bukket under, men har klart å livnære seg og å vokse til enda større personligheter. Jeg blir like positivt overrasket hver gang jeg kommer sammen med en ny en av dem.

Man kan si at de etter krigen tok til med usynlige lenker rundt ankene og håndleddene. De fikk ingen tilskudd, ikke en håndrekning engang. De har klart seg selv med hele det offisielle Norge, innbefattet pressen — bortsett fra hederlige unntagelser — mot seg. Burde ikke dette vekke positiv oppmerksomhet? Det må da være noe ganske spesielt positivt ved disse menneskene, noe ytterligere å beundre dem for.

Pernille

Claus i dag: Grønland — i Danmark et forbudt emne

Det er typisk for vor tid, at vi åpent drøfter emner man før aldri ville have berørt. Frejdigt fortæller man omverdenen om sit kønsliv. I kirkerne præsenterer præster deres valgprogram, og nylig delagtiggjorde Danmarks Radios «Kvartifem»-udsendelse i en ung mands mening om tyveri, dette som en simpel menneskeret. Han stjal — hvis jeg husker ret — for ca 5000 kroner om ugen.

Tilsyneladende kan man tale om alt, men det er nu ikke helt riktig. Endnu findes emner, der er tabu — Grønland f.eks. eller rettere sagt grønlanderne.

I 30'erne gjorde Norge så vidt jeg husker krav på Grønland. Vi burde have skænket det bort med glæde — men det ville faktisk have været synd for vore norske venner. Man giver jo

ikke sine venner en tidsindstillet bombe!

I ca. 200 år var Grønland en dansk koloni, men det kom ikke landet til skade. Danmark opførte sig stik modsat de store kolonimagter, som slæbte enorme rigdomme hjem til moderlandene.

Belgien lukrerer såmænd endnu på forsyndelserne i Congo, medens det tidligere koloniområde er ved at gå til i sult og nød, fordi man intet gjorde for at utvikle befolkningen og landet.

Det Danmark fik ud af Grønland kan så at sige ligge på en trækvogn — set i relation til de milliardverdier, der tilførtes landet. Det kan man ikke mindst takke Den kgl. grønlandske Handelsarbejde fra 1774 og op til vore dage for. Danmark har bygget Grønland op, sørget for sko-

ler og lærere, hospitaler, læger og sygeplejersker. Der er investeret milliarder i bygninger, transportsystem, veje og tekniske installationer. Unge grønlandere er kommet på studieophold i Danmark.

Det er ikke overdrevet at sige, at hver eneste af de ca. 51 000 grønlandere har fået en check på omkring 5 millioner i dåbsgave af den danske stat.

Indtil 1979 var Grønland en del af Danmark — vort nordligste amt. Dengang ville det have været mere end upassende at minde grønlanderne om, at de var et dyrt bekendtskab. I realiteten var det jo tale om en slags egnsvudvikling.

Siden Hjemmestyrets indførelse i 1979 har forholdene imidlertid ændret sig radikalt.

Trods det, at Danmark stadig yder et milliardtilskud hvert år,

får vi hele tiden mindre at sige i det såkaldte Rigsfællesskab.

Udnyttelse af de værdier, der finnes i den grønlandske undergrund — og som formentlig på få år kunne få bugt med vor enorme statsgæld — vil man ikke høre tale om. Til gengæld fortæller utrætteligt om de skader og ulykker Danmark har påført Grønland. Grønlandernes holdning overfor danskerne er — mildt udtrykt — yderst uvenlig. Vi får skyld for den store drikfældighed, volden og identitetskriserne i det grønlandske samfund.

Det er urimeligt! Der er ikke mange steder på jorden, hvor man kan leve som på oldefars tid — og de færreste ønsker det. Formentlig heller ikke de gamle grønlandere, som man før i tiden anbragte ude på isen for at komme af med dem.

Tiderne skifter og med dem vore levevilkår. Det må vi lære at leve med.

Ganske vist siger man, at utak er verdens løn. Men ville det ikke være passende, om det grønlandske Hjemmestyre praktiserede lidt af den meget omtalte solidaritet med Danmark, som har vist Grønland så meget interesse og grønlanderne så megen velvilje?

Intet kæmpemæssigt landsområde med en mikroskopisk befolkning og store jordskatte — plus en uvurderlig strategisk beliggenhed — kan forvente at henligge som et jomfrueligt naturreservat i vor tid.

Danmark har en kæmpemæssig arbejdskraftreserve — Grønland har tilsvarende opgaver. Hvornår kommer man igang?

Claus

CLAUS og HISTORIEN

Av A. I. Bru

Nå har også Folk og Land meldt seg i rekken av publikasjoner som ser det som en oppgave å forvrenge historien. I januarnummeret får bladets faste spaltist, Claus, riktig boltre seg med sine fantasier.

Allerede i innledningen av sin artikkel serverer han sine første unøyaktigheter. «I april 1938 døde Carl von Ossietzky etter 5 år i en tysk konsentrasjonsleir», skriver han. I Gyldendals Konversationsleksikon står det at han satt i konsentrasjonsleir fra 1933 til 1936, da han ble flyttet til sykehus, der han døde i 1938. Da Gyldendals opplysninger stemmer overens med andre beretninger, må Claus' påstand betegnes som misvisende. Det kan kanskje invendes at det ikke er så stor forskjell mellom Claus' beskrivelse og virkeligheten. Men hvorfor ikke holde seg til fakta?

Claus unnlater behendig å nevne at Ossietzky ble idømt 1 ½ års fengsel i 1931, altså lenge før Hitler kom til makten. Han ble riktignok benådet, men kom likevel i konsentrasjonsleir i 1933. Alle disse opplysninger hører med i en korrekt fremstilling.

Når Claus nevner årstallet 1930 for Ossietzky's avis «Weltbühne», og i det følgende skriver at nasjonalsosialistene og kommunistene var de sterkeste politiske partiene, får man inntrykk av at dette var situasjonen på samme tidspunkt, altså i 1930. Men dette var langt fra tilfelle. I 1930 hadde nasjonalsosialismen nemlig bare 12 representanter i Riksdagen, idet de ved det foregående valg i 1928

bare hadde fått 2,6 % av stemmene. Ved valget i 1931 fikk de bedre tilslutning ved å oppnå 18,3 %, men heller ikke dette stemmer overens med Claus' beskrivelse.

På grunn av de herskende forhold med bl. a. over 6 millioner arbeidsløse og en inflasjon som gjorde den tyske Mark nærmest verdiløs fra dag til annen, var det stadige regjeringsskifter og nyvalg. Det var dette som bevirket at Hitler's parti fikk den voldsomme fremgang. Ved valget 31/7 og 6/11 1932 fikk nasjonalsosialistene henholdsvis 37,3 % og 33,1 % av stemmene. Det var først etter disse valg at de gamle partier ikke lenger kunne skaffe flertall for regjeringdannelse. Da gikk sentrum og det tyske folkeparti sammen med nasjonalsosialistene om dannelsen av en regjering. Derved ble Hitler Rikskansler 30. februar 1933. Det etterfølgende valg 5/3 bare bekreftet tilslutningen, idet Hitler's parti fikk 43,7 % av stemmene.

Ifølge Claus hadde nasjonalsosialistene en «varm linje» til Moskva. Dette er blitt den vanlige måte å fremstille dette på for å dekke over det forhold at de demokratiske stater var med på å hjelpe Sovjetsamveldet til å få eliminert bolsjevikenes eneste virkelige motstander. Når de nå selv skriker opp om faren som truer fra Sovjetsamveldet, kan de selvfølgelig ikke vedkjenne seg å ha vært med på å sette russernes eneste virkelige motstander ut av spill. Det må derfor hete at nasjonalsosialismen og kommunismen er to alen av samme stykke. Claus danner in-

gen unntagelse i det. — Det historiske forhold er imidlertid et helt annet. Fra juni 1941 til mai 1945 var Tyskland i krig mot Sovjetsamveldet, som på sin side ble hjulpet av England, Frankrike og USA. Dette faktum kan vel heller ikke Claus benekte. Tysklands «linje» var visst «varm» i en helt annen betydning en beskrevet av Claus.

«Nasjonalsosialistene vant, og det resulterte i den forbigående allianse mellom Kreml og Berlin», skriver Claus. Dermed gir han et utseende av at valgseiren og overenskomsten med Sovjetsamveldet kom på samme tidspunkt. Dette er det rene mesterstykke i forvringning av det faktiske forhold. Som nevnt, kom valgseieren ved de to valg i 1932, og valget i 1933 bare bekreftet seieren, mens overenskomsten med russerne først ble inngått i august 1939, altså hele 6-7 år senere. Det var også etter at England og Frankrike sommeren 1939 hadde forhandlet med sovjet om en allianse at disse plutselig gjorde helomvending og tilbød tyskerne samarbeide. Det var først etter adskillig nølen at Hitler gikk i felten. Det var vel hans største tabbe.

Helt til slutt i artikkelen sier Claus et par sannhetsord, men det må vel være for å få adgangsbillett til bladet. Selv om han betitles som fast spaltist, må det vel også i Folk og Land være en viss grense for hva som kan trykkes.

0458 Oslo 4, 13/2 1984,
A. I. Bru

BRU og HISTORIEN

Vi ber leserne studere vår leder i nr. 9 - 1983.

I den presenterte vi Carl von Ossietzky som en fanatiker som «tjente verdensbolsjevismens politikk, og betraktet enhver kamp for fred som illusorisk, hvis den ikke også arbeidet for den revolusjonære sosialisme».

Vi fremhevet at «to ganger ble han av sitt lands demokratiske regjeringer dømt for å ha forrådt militære hemmeligheter». (I 1923/1929)

Slik har vi alltid oppfattet fredsprisvinneren Carl von Ossietzky.

Vi vet ikke om det er på dette grunnlag A. I. Bru mener vi «ser det som sin oppgave å forvrenge historien».

At CLAUS, så i nr. 1 -84 har et annet syn på fredsprisvinne-

ren, og oppfatter ham annerledes, må han få lov til. Eller hva?

Også i vår avis er det en viss grense for hva som kan trykkes, men den omfatter ikke meningsytringer.

Da CLAUS skrev om Carl von Ossietzky visste han nok at oppfatningen av fredsprisvinneren ville bli en «brennende lunte» i bladets spalter.

Det kom en eksplosjon. Leserne har reagert.

De fleste likevel positivt til at «tanteorganet» endelig kunne «gi oss en skikkelig trøkker», som en abonnent skriver.

Unøyaktigheter eller mangel på fakta?

Gjennom en debatt lar det seg tydeligvis gjøre å komme frem til et noenlunde klart bilde av CARL VON OSSIETZKY. Red.

DEN NÅDELØSE KRIG

De nordens land som ligger derfor det store enfold, representert ved pasifistene, få gi seg aktive utslag betyr det en katastrofe. Norges forsvar ble før undergravet av typer lik Gro Harlem Brundtland. For å sone konsekvensene herav måtte Nasjonal Samling på korset.

Denne gang vil de samme krefter i folket undergrave Vest-Europa's forsvar. Hvem vil man eventuelt korsfeste etterpå? Frykten for atom-opprustningen? Det er den samme frykt som har fylt folkene — og med rette — under hele den tekniske våpenutvikling gjennom hele verdenshistorien. Krigen er grusom. Det er bare en ting som er grusommere: det ikke å ville verge seg mot dem gjennom et sterkt forsvar.

Forsvarsvenn, 5030 Landås

Fanatikeren Ossietzky

CARL VON OSSIETZKY er ikke glemt.

Det forteller telefoner og brev vi fikk etter vår leder i nr. 9 - 1983, og i kjølvannet etter CLAUS, der han i sin spalte (nr. 1 - 1984) søkte å stille den omdiskuterte tyske fredsprisvinner i et annet lys enn vanlig.

Svært mange lesere har bedt oss bringe flere detaljer om Ossietzky i tiden omkring fredspris-utdelingen, og det er lykket oss å få fatt i et eksemplar av «TIDENS TEGN» fra 28. november 1936, der forfatteren Waldemar Brøgger har et intervju med ham. Vi gjengir dette:

Et brev til Jo Benkov

TIPS FOR SNARLIG OPPRETTELSE AV DEN SKAKKJØRTE NORSKE ØKONOMI

Fra Johs. G. Tofte

— Legger ved eit kort utklipp fra «Arbeiderbladet» den 23. januar 1984. Eg har streke under bladet sin opplysning om at «Landssvikloven» etter annen verdenskrig «FORTSATT GJELDER».

Eg tillet meg med dette å halda fram at me truleg er 2—300 tusen nordmenn som har som vaart høgaste ynskje at Arbeiderpartiet sin «landssviklov» vert brukt heilt ut, — slik at det kan verta likhet for loven i dette landet.

Den same loven bestemmer nemleg og at medlemmer av eit politisk parti er ansvarleg baade ØKONOMISK OG MORALSK, for EVENTUELLE LOVBROT som andre medlemmer av det same politiske parti kan ha gjort seg skuldige i. (Godkjendt av den norske Høyeste-«rett» mot 4 røyster.)

Paa dette grunnlag vart titusenvis av vaare mest nasjonalsinna nordmenn økonomisk og moralsk ruinerte i aara «etter krigen».

Ettersom det vel er likereit for baade «Løke og Tor» i dette landet, kan ein no berre ta i bruk den loven «Arbeiderbladet» segjer «FORTSATT GJELDER». Dermed har ein grunnlag for aa «DRA INN» til statskassen samtlige Arbeiderparti-medlemmer sine totale eigedomar baade private og offentlige. Vidare maa dei verta paalagt helle det moralske ansvar for Treholt sine handlingar.

Og so maa lovens bestemmelser om tilbakeverkande kraft gjerast gjeldande fullt ut i minst 10 aar tilbake, slik at folk som er døde eller utmelde ogsaa kan verta rettferdigheten til del.

Naar den økonomiske sida av denne saka er gjennomført vil den skakkjorte norske økonomi ha forbedra seg munalegt.

I tillegg kan ein ogsaa fylgja den omhandla «lov» vidare, og frata alle Arbeiderparti-medlemmer stemmeretten for 10—20 eller 30 aar. — Og dermed sikra ei borgerlig regjering i minst ein mannsalder.

Ja slik var det altsaa Arbeiderpartiet ordna seg i 1945. Kvifor kan dei ikkje faa smaka sin eigen medisn? — Lukka til.

Johs. G. Tofte, 5456 Toftevaag

NYE FUNN

En russisk lue er funnet ved et av det svenske forsvars anlegg på sydkysten. Inne i luen står navnet «Borisov». Det er en lue som brukes i den russiske marinen, og den er under ingen omstendigheter blitt blåst inn fra havet. Den er altfor tung til å kunne holde seg flytende særlig lang tid.

Borisov's lue er bare et av mange russiske funn man har gjort den senere tid langs den svenske kysten. Alvorligere er de beholdere som er plukket opp: Disse brukes av bl.a. angrepsdykkere for ikke å røpe seg under vann — i disse beholdere oppbevares dykkernes brukte surstoff for at ikke boblene skal stige til overflaten og avsløre dem.

Bevisene mot Sovjet hoper seg opp. Det forekommer ikke bare intenslv ubåtspionasje men også avansert spionasje mot faste forsvarsanlegg langs kysten. Dykkerspionasje er tydeligvis temmelig alminnelig, selv om Sovjet sin vane tro i slike sammenhenger forsøker å fremstille det som fantasier og stygge bakvaskelser. I APN, det russiske nyhetsbyrået, heter det at alt sammen er «et bestillingsarbeide» beregnet på Stockholms-konferansen.

Snart heter det vel at til og med ubåt 137 som gikk på grunn utenfor Karlskrona, bare var frie fantasier og en avis-and.

(«Nye Wermlands tidning», 14/2 1984)

Berlin, 27. november 1936.

Endelig var situasjonen så avklart at tillatelsen til det første intervju med Ossietzky blev gitt. I flere dager har jeg vandret fra rum til rum i Gestapos truende bygning i Prinz Albrechtstrasse. Men tross alle forestillinger og tross all *elskverdighet* fra de forskjellige kommissærers side, var det umulig å få tillatelse til å få se Ossietzky. Hans sykepleierske og hans unge, tause læge, bevoktet hans værelse i den lille paviljongen i Westend Krankenhaus, og jeg måtte nøie meg med å spasere utenfor Nobelpristagerens vindu. Men ved 4-tiden i eftermiddag slapp Gestapo oss inn.

Vi kom inn i den lille paviljongen og Ossietzky dukket ut av sitt rum klædt i sykehusets almindelige drakt. For ikke å trekke samtalen ut og plage ham unødige, hadde vi på forhånd avgjort alle spørsmål som den av oss som snakket best tysk skulle fremføre.

Først vegret Ossietzky sig for å la seg fotografere, da han med en falsk beskjedenhet ikke ønsket sensasjon omkring sig. Men da han blev gjort opmerksom på at sensasjonspressen i de forskjellige land tvilte på om han levet, og at et fotografi derfor var det eneste tilforlatelige vidnesbyrd, gikk han frivillig med på det. Han er en ganske lav mann og ansiktet har et eget preg. Jeg er kanskje forutinntatt, men han virket på mig ytterst antipatisk. Han talte med den store fanatikere stillferdige ro, men det var over ansiktet noe hårdt og noe litt hånlige, som ikke er den store mann verdig. Den fremspringende underkjeven gav ham av og til et brutalt, litt kynisk uttrykk og den tyngde han av og til gav sine ord og som gjorde adskillig virkning, bar den hårde og *hatefulle* fanatikere sterke tro. Det er klart at hans hat til våpnene ikke hos ham er koblet sammen med en tilsvarende vilje til en forsoning mellom Europas folk. Og denne forsoning har han da heller aldri gitt noe bidrag til. Hans kamp er ikke for freden, men mot krigen, og at dette ikke er samme ting kunde man se på linjen i hans eiendommelige, men brutalt tilhugne ansikt.

At han som sensasjonspressen har påstått er død eller halvdød efter behandlingen i konsentrasjonsleiren kan hermed demontres. Han sa selv at både i det første sykehuset og nu på Westend Krankenhaus var han blitt meget godt behandlet og var under samme vilkår som enhver annen patient, og skjønt han naturligvis var syk, bar hans ansikt

ikke spor av at han har gjennomgått de forferdelige ting som sensasjonspressen har vært full av.

— Har De bestemt Dem til å motta fredsprisen?

Svaret kom med sterk overbevisning:

— Ja, det har jeg. Jeg har mottatt telegrammet fra professor Stang og har telegrafisk besvart det bejaende. Han visste ennu ingenting om den tyske regjeringens beslutning to timer i forveien at han var fri og kunde reise til Oslo når han vilde. Og derfor ønsket han ikke å besvare spørsmålet om han personlig vilde motta prisen. Da regjeringens beslutning blev meddelt, svarte han uten overraskelse og uten å fortrekke en mine, at han vilde reise hvis hans *sundhetstilstand tillot det*. Ved mottagelsen av fredsprisen vilde han da efter skikk og bruk holde et foredrag og tale om fredssaken. Han vilde, som han sa, henvende sig til Europas fornuft. I et øieblikk smilte han på en egen måte, og de tilstedeværende var taust enige i, at denne fornuft måtte i øieblikket ikke være fremherskende. Men vår enighet var vel skapt på forskjellig grunnlag.

— Men jeg vil ikke, sa Ossietzky, bidra til at forholdet mellom Tyskland og Norge blir forverret. Dette kan han selvfølgelig desto sikrere love som vi har grunn til å anta at *forholdet vanskelig kan bli alvorligere*. Dog innrømte en mann i propaganda-ministeriet, som jeg siden har talt med, at det fins en mulighet for at forholdene kan bli ennu verre. Hvad det skal bety er imidlertid på dette tidspunkt umulig å uttale sig om.

Den danske journalist spurte derefter Ossietzky om Ossietzky i noen retning hadde endret politiske anskuelser.

— Neppe, var det rolige svar.

— Er De, spurtes det videre, tysker på samme måten som jeg er dansk, for jeg er også for freden.

— Jeg tror, svarte Ossietzky, å ha tjent Tysklands sak og derom er jeg i min samvittighet overbevist. Jeg har allerede for lenge siden, la han til, lest om striden om mig i Norge, og at Knut Hamsun har grepet inn mot mig. Jeg har alltid elsket Hamsuns bøker og dette kan hans politiske anskuelser ikke endre. Jeg har vært og er den dag idag pacifist. Jeg var med i krigen, men ikke som offiser, som det er blitt påstått, og i Norge vil jeg ikke skape noen politiske demonstrasjoner. Og nu gjentok han at han ikke vilde forverre forholdet mellom Norge og Tyskland.

Til avslutning lot jeg ham

spørre om, hvordan han anskuet den russiske oprustning. Han svarte kort og virkelig meget logisk at han bedømte den på samme måten som ethvert annet lands oprustning. Dog, la han til, vi befinner oss idag i samme situasjon som i 1910. Vi har fire år igjen. Skjønt han er Nobelpristager tørr han altså ikke love oss mere enn fire års fred. Og han er tydeligvis ogsaa av den overbevisning at han har tjent Tysklands sak ved å skape den veldige antinasjonalistiske opinion i Europa, som fredsprisens utdeling har utløst.

Men så lot han falle en ganske eiendommelig liten replikk. Han talte om *passifistene bak kanonene*. Og når vi vet at alle de som står bak hans nobelpriskandidatur, nårsomhelst er villige til å gripe til våpen mot Hitler-Tyskland, da dukker spørsmålet op om vi i Ossietzky har funnet den rette kandidat. Ett er sikkert; han holder ikke de store mål som nu er lagt på ham. Han er ikke en så stor ånd, at han kan utfylle den rolle han er tildelt. Men mere enn det: Det er sannsynlig at han som symbol på alt dette antinasjonalistiske ikke er den rette, for hans lille hånlige uttalelse om kanonene og passifistene rammer aller mest dem, som har presset ham frem til den utmerkelsen, han har fått.

Bare et øieblikk endret hans uttrykk sig, det var da jeg til slutt ønsket ham god bedring og gjorde opmerksom på at jeg var nordmann. Da smilte han med en viss varme i sitt underlige ansikt. Så som Nobelkomitéen nu har tilspisset situasjonen og kanskje bragt krigen et lite skritt nærmere, så har den iallfall gjort et eneste menneske glad — Carl von Ossietzky — hittil ukjent tysk pacifist, dømt som landsforræder av en liberalistisk og antinasjonalistisk tysk regjering.

Waldemar Brøgger

Forskningsfondet

Styret i Dr. Th. Østrem's Forskningsfond har vedtatt å utdele kr. 10 000,- av fondets avkastning til en yngre forsker som arbeider med et større prosjekt om okkupasjonen. Forskningsfondets grunnkapital er kr. 100 000 og 25 prosent av den årlige avkastning skal tillegges kapitalen. Den resterende del av avkastningen kan utdeles til et prosjekt som fremmer INO's formål.